

RASPOETIN

(8+)

Lesmap 2de - 3de graad lager

Lesmap 2e en 3e graad lager

Van en met: Joost Van den Branden
Vik Noens
Bart Vanderheiden
Poppen: Patrick Maillard en Gert Dupont
Decor: Pat Riské
Techniek: Steven Bosmans
Spelbegeleiding: Gert Dupont
Muziek: Geert Noppe
Kostuums: Hanne Geerts

Beste leerkracht,

In deze lesmap vindt u heel wat materiaal rond Theater Tieret en de voorstelling 'RASPOETIN'.

Goed om weten vooraf ...

*Op zich is het niet nodig om deze voorstelling op voorhand te bespreken in klasverband. We houden ervan ons publiek (aangenaam) te **verrassen**. Wel is het mogelijk en vooral zinvol met jongere leerlingen (2de graad lager onderwijs) de thematiek en het concept even toe te lichten. Ook het **inleidend tekstje** (zie p. 5) mag/kan gerust meegegeven worden op voorhand.

*Theater Tieret brengt **figurentheater** in een mix van live-acteurs en poppen (bespeeld door poppenspelers); voor vele leerlingen is dit misschien een nieuw gegeven. Hen er even op voorhand over vertellen, maakt het ongetwijfeld makkelijker ...

*Voor leerlingen die nog niet vaak naar theater gingen, is het ongetwijfeld nuttig nog even de vaste '**theatercodes**' te overlopen: lichten uit, spots aan en kijken, luisteren en genieten. Net zoals u, in de klas, hebben wij graag een publiek dat 'open' staat voor iets nieuws, met het respect om naar iemand te luisteren. Dit is niet steeds evident in tijden waarin kinderen opgroeien temidden TV- en theatershows waarin ze net "eens heel luid moeten mee roepen" of meeklappen bij elke streep muziek. Toch zijn we ervan overtuigd dat kinderen en jongeren nog steeds een uurlang zwijgend kunnen genieten van een voorstelling; met een beetje hulp van u lukt het ons vast hen vanaf de eerste minuut te boeien.

*Theater Tieret brengt theater, met vaak '**gelaagde**' teksten, d.w.z. dat jongere leerlingen tekstueel misschien niet alles vatten, maar door de context zijn ze ongetwijfeld toch in staat het verhaal steeds te volgen. Jonge kinderen halen, zo ondervonden we, immers vaak veel meer uit het visuele aspect van een voorstelling dan volwassenen.

Hopelijk beleven jullie, samen met de leerlingen, veel plezier aan de voorstelling én de verschillende activiteiten en laten ze jullie nog lang van 'RASPOETIN' nagenieten. Heb je verder nog vragen, suggesties of wil je meer over Theater Tieret te weten komen, dan kan je steeds terecht op:

www.tieret.be of op info@tieret.be

We zouden het erg leuk vinden om nadien, wanneer jullie de voorstelling met de leerlingen verwerkt hebben, enkele reacties te horen. Stuur ze ons gerust per mail door! Alvast heel erg bedankt en geniet ervan!!

TIERET - WASDA

Theater Tieret werd in 2002 opgericht, maar groeide in korte tijd uit tot één van de revelaties in het Vlaamse figurentheaterlandschap. De voorbije seizoenen slaagden we erin met producties zoals 'Sprook', 'Land in zich', 'Eefje Donkerblauw', 'Hybris', 'Kronkel', 'Barbie-Rama', 'Poezewoezewoef', 'Dwarf', 'Het land van de grote woordfabriek', 'Vos en haas', 'Labyrint', 'Meneer Beer en de Woeste Wolven' en 'Roepie Roepie' meer dan 1000 x door de Vlaamse cultuurcentra geprogrammeerd te worden. Ook in de Nederlandse theaterhuizen krijgen we stilaan voet aan de grond.

Theater Tieret staat voor vormelijk én inhoudelijk suggestief, krachtig theater met een humoristische, speelse toets. Toch kiezen we vaak voor niet zo voor de hand liggende onderwerpen of conceptuele keuzes die we aantrekkelijk en toegankelijk trachten te vertalen naar ons doelpubliek.

Hierbij willen we een zo breed mogelijk publiek proberen boeien en prikkelen, zonder ons te bedienen van algemeenheden of open deuren. We hoeden ons voor populistische, voorgekauwde toegevingen, waarbij kinderen/jongeren als doelpubliek al te vaak worden onderschat, gepamperd en betutteld. Kortom: we kiezen voor theater dat moet beklijven, soms mag jeuken en vooral even mag blijven nazinderen.

Tieret heeft van bij de oprichting resoluut gekozen voor **figurentheater** in een mengvorm van acteurs, poppen/figuren/objecten en vaak live muziek. Deze mengvorm levert een boeiend spanningsveld op, waarbij de verschillende actoren elk door hun eigenheid een meerwaarde geven aan het conceptueel eindpunt. Tieret experimenteert vooral graag met de eigenheid van poppen; we tasten nog voortdurend de grenzen af van wat al dan niet kan ontstaan aan chemie tussen mens en stof of latex, tussen acteur en pop. Nog steeds verbazen we onszelf én ons publiek over de kracht van een figuur, de kracht van de 'ver-beelding'.

Wat je ziet als je de ogen sluit, bestaat echt ... een ogenblik lang.

HET VERHAAL

Aan het hof van Tsaar Nicolaas II zwaait de 'bezeten monnik' Raspoetin de plak. Door sommigen aanbeden, door velen verwenst, maar vooral door iedereen gevreesd. Precies 100 jaar na zijn dood ontrafelen we heel zorgvuldig de waarheid achter de mythe. Op de tonen van Byzantijns-Orthodoxe evergreens en in een wolk van wierrook en kruitdamp vertellen we het verhaal van de laatste Tsaar, zijn dochter Anastasia, de zwakke kroonprins Aleksej en vooral van hem ... Raspoetin!

Voor RASPOETIN duikt een ploeg vol poppenervaring en nieuw jong acteergeweld in de geschiedenisboeken om ons publiek mee te nemen naar het duistere Rusland van de laatste Tsaar. Met als resultaat een meeslepende, historische en bijwijlen hilarische rollercoaster vol poppen, muziek en zwarte magie. Hier vloekt men niet ... Raspoetin ziet u!

HOE HET STUK IS OPGEBOUWD

De voorstelling bestaat uit 8 bedrijven. Een **bedrijf** is een hoofdstuk, een deel. We beginnen met de **proloog**, dit is een ander woord voor inleiding. Eindigen doen we met de **epiloog**, wat 'einde' betekent.

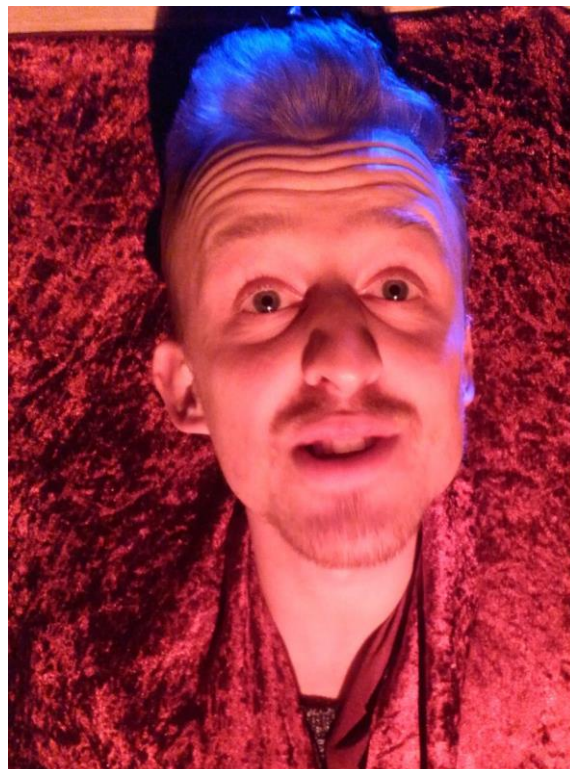
Elk bedrijf begint met een gedicht. Dit gedicht wordt gebracht vanuit een speciale kist. De acteurs experimenteerden tijdens de repetities met deze kist en het gordijn. Zo ontdekten ze verschillende mogelijkheden.

In elk gedicht krijg je te horen wat er gaat gebeuren in de scène die volgt.

Hieronder kan je één van de gedichten vinden. Kan jij dit op een originele manier voorlezen?

“Helaas komt nu een droevig stuk
U heeft het al vermoed misschien
Hij stortte ons in 't ongeluk
De valse monnik ... Raspoetin

Nooit was er zulk een schurk op aard
Als hij die toen aan 't hof verscheen
De monnik met de lange baard
Zo slecht en kwaad was er geen één”

EEN BEETJE ACHTERGRONDGESCHIEDENIS

De titel van het stuk is "**RASPOETIN**", wat verwijst naar de naam van een Russische monnik die plots verscheen aan het hof van de tsaar van Rusland rond 1915.

Heeft Raspoetin echt bestaan?

Ja, hiervoor moeten we onszelf terugflitsen naar het jaar 1915, toen de Eerste Wereldoorlog volop bezig was. We begeven ons naar het verre Rusland.

Daar zat **Nicolaas II** Romanov (de laatste **tsaar** (keizer) van Rusland) op de troon. Samen met zijn **tsarina (Alexandra)** woonde hij in het prachtige winterpaleis in Sint-Petersburg.

Nicolaas en Alexandra Romanov wilden heel graag een zoon. Die zou de troonopvolger worden en zo de volgende tsaar van Rusland zijn. Nu kregen de tsaar en zijn tsarina al vlug 4 kinderen, maar het waren allemaal... Meisjes! **Olga, Maria, Tatjana en Anastasia.**

En eindelijk, na vele jaren kregen ze een vijfde kind, een jongen, **Aleksej!** Het hele land vierde feest, want er was een echte **troonopvolger**, een '**tsarevitsj**'!

Familiefoto van de Romanovs. Je ziet de tsaar, tsarina en hun vier kinderen.

De vreugde was echter van korte duur, want Aleksej bleek ziek te zijn, heel erg ziek, ongeneeslijk ziek. Hij had **hemofilie, een bloedziekte**. Iemand die deze ziekte heeft blijft langer bloeden dan andere mensen, ook bij kleine wondjes zoals een sneetje of een bloedneus. In die tijd werden mensen met hemofilie niet oud omdat er geen behandeling voor was.

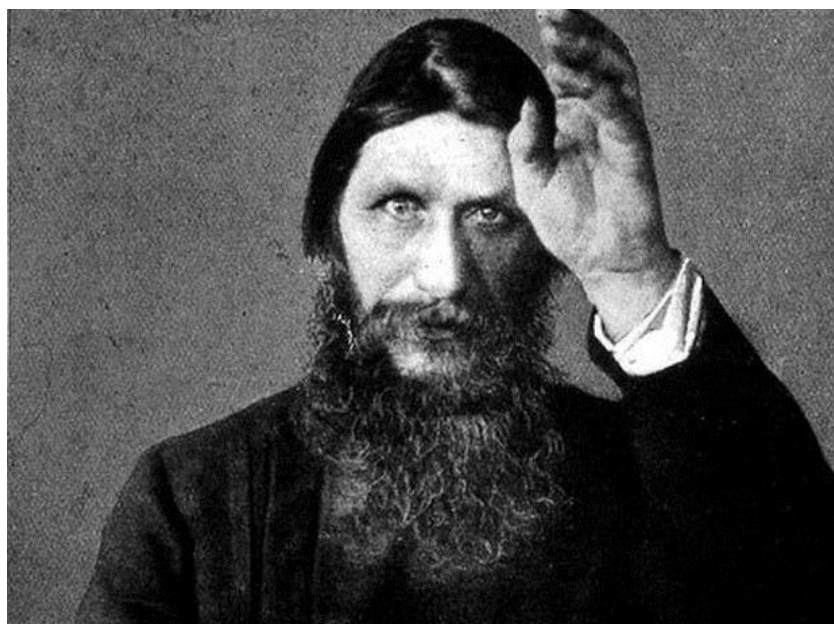
De tsaar en tsarina waren hopeloos want de kleine Aleksej werd steeds zieker en zieker. Doordat hij zo zwak was, moest hij overal worden gedragen. Hiervoor had hij een persoonlijke helper, matroos Derevenko.

Matroos Derevenko en de kleine Aleksej.

Jaren gingen voorbij maar Aleksej werd maar niet beter. Tot er een heel vreemde man aan het hof van de tsaar verscheen: Grigori **Raspoetin**. Van hem werd gezegd dat hij magische krachten bezat.

Raspoetin behandelde Aleksej, en met succes, want de tsarevitsj werd (tijdelijk) beter. Hierdoor won hij het vertrouwen van de tsarina en werd hij al snel volwaardig lid van de familie.

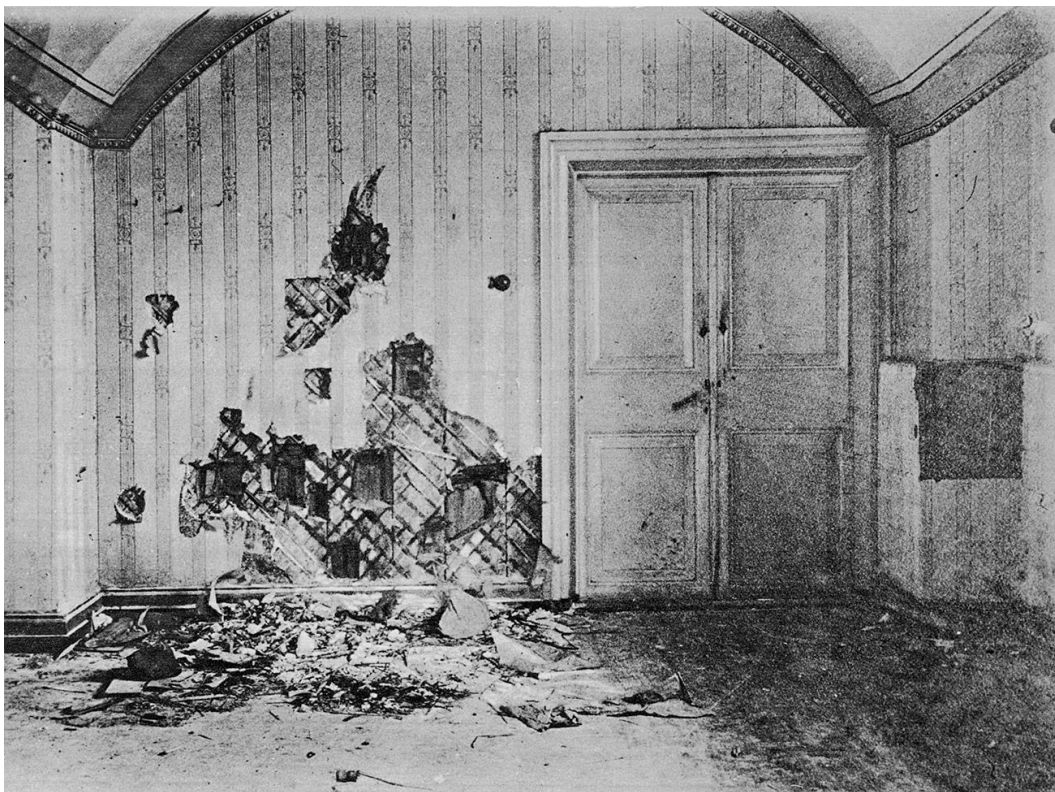

De mensen in Rusland vonden dit niet leuk. Een vreemde, magische man die plots overal in buurt van de tsaar en de tsarina te vinden was. De mensen vonden dat Raspoetin een slechte invloed had op de tsaar, en zo op heel Rusland.

Zo ontstond het idee om **Raspoetin te vermoorden**. Hij werd eerst vergiftigd maar overleefde, nadien schoot men 3 kogels door zijn lijf en nog steeds was hij niet dood. Hij werd geschopt en geslagen tot hij niet meer bewoog en werd in een gat gegooid dat men in een dichtgevroren rivier had gekapt. Onderzoek heeft uitgewezen dat hij nog ademde toen hij in de rivier belandde.

Met de **familie Romanov** liep het ook slecht af. Een groep vijandelijke soldaten uit Rusland nam de hele familie gevangen in een kelder en ze werden **allemaal samen doodgeschoten** op 17 juli 1918.

De kelder waar de Romanovs zijn neergeschoten.

Jaren later zijn de lichamen van de tsaar, de tsarina en 4 van hun kinderen teruggevonden. Er ontbraken 2 lichamen: die van kroonprins Aleksej én van Anastasia. Jarenlang geloofde men dat ze nog zouden leven en één iemand, Anna Anderson, heeft 60 jaar lang beweerd dat ze Anastasia was. DNA-onderzoek wees uiteindelijk uit dat dat niet zo was.

In 2008 werden de echte lichamen van de twee ontbrekende familieleden van de Romanovs gevonden en werd het mysterie opgehelderd.

DE PERSONAGES

Luienant-kolonel Vladimir Nikolajevitsj Derevenko:

Eén van de drie vertellers, kreeg van de tsaar de opdracht voor Aleksej te zorgen.

Soldaat Pavél Fjodor Vjazemski:

Eén van de drie vertellers. Helper van Vladimir. Krijgt steeds op zijn nek.

Sergeant Boris Vadim Goeljanov:

Eén van de drie vertellers. Helper van Vladimir.

Tsaar Nicolaas II:

De baas van Rusland. Getrouwd met zijn tsarina, Alexandra.

Tsarina Alexandra:

De echtgenote van tsaar Nicolaas. Heel erg begaan met haar zieke zoon Aleksej, zou alles doen om hem te genezen.

Aleksej:

De troonopvolger van tsaar Nicolaas. Enige zoon van het gezin. Er werd erg lang naar zijn geboorte uitgekeken omdat hij de enige echte troonopvolger is. Hij is ziek, lijdt aan een zeldzame bloedziekte, waardoor hij overal wordt geholpen door de 3 soldaten. Heeft een erg goede band met zijn jongste zus, Anastasia.

Anastasia:

Jongste zus van Aleksej. Is anders dan de andere zussen. Houdt enorm van haar kleine broer Aleksej.

Maria, Tatjana en Olga:

De drie uitbundige dochters van de tsaar en de tsarina. Meer bezig met hun haar en kleren dan met de rest van de wereld.

Raspoetin:

Wonderdokter met bijzondere magische krachten. Verschijnt aan het hof om Aleksej te genezen, maar of dat de échte reden is...

De stariks:

Elk dorpje in Siberië heeft een dorpsoudste die wijze raad geeft en aan de hand van de lucht het weer kan voorspellen, een starik. In ons dorp, is die starik toevallig deel van een tweeling, en een verwittigd man...

DE POPPEN

In de voorstelling wordt gebruik gemaakt van verschillende soorten poppen. Bekpoppen, handpoppen en humanettes.

1. Bekpoppen

Een **bekpop** (of mondpop, klapbekpop) is een theaterpop die van onderuit of van achteruit wordt bewogen. Hierbij bewegen de vingers van de poppenspeler rechtstreeks de mond van de pop.

Bekpoppen zijn waarschijnlijk het soort van poppen die het meest bekend zijn bij het grote publiek, vermits deze zeer vaak voorkomen op televisie. Zo zijn bijvoorbeeld de poppen uit The Muppet Show bijna allemaal bekpoppen (Kermit de kikker, Miss Piggy ...), en ook in Sesamstraat wordt veelvuldig gebruik gemaakt van bekpoppen (Tommy, Inny Minny, Grover, Elmo ...). Bert en Ernie zijn misschien wel de meest bekende theaterpoppen wereldwijd, en in België is ook Samson een zeer beroemde bekpop.

Bij bekpoppen wordt de volledige hand van de speler gebruikt om de mond van de pop te bewegen. Om de armen van de pop te kunnen bewegen heeft de poppenspeler dan zijn tweede hand nodig, of er is een tweede poppenspeler nodig.

Hoe worden deze poppen gemaakt?

1. Er wordt een **schets** gemaakt van de pop.

2. Het hoofd wordt **in klei geboetseerd**.

3. Er wordt een **plaasteren mal** rond het hoofd in klei gegoten.

4. In de plaasteren mal wordt **latex** aangebracht (= een soort van rubber)

5. Als de latex droog is, kan het hoofd uit de mal worden gehaald.

6. Het hoofd wordt **beschilderd**

7. het lijf van de pop wordt gemaakt.

8. De kleermaakster ontwerpt en bevestigt (indien nodig) de kledij aan de poppen.

2. De handpop

De klassieke handpop is een soort pop die men op een hand draagt, en voornamelijk gebruikt wordt om poppenkast te spelen. Het hoofd van de pop is meestal van plastic of stof, maar vroeger ook van geboetseerde en gebakken klei of papier-maché. Het hoofd is hol, zodat de speler er zijn middelvinger (soms ook wijsvinger én middenvinger) in kan steken.

Aan het hoofd is de kleding vastgemaakt, en de speler steekt zijn duim in de linkermouw van de pop, zijn pink in de rechtermouw. De bewegingen van de hand van de speler zijn dus te zien als bewegingen van hoofd, armen en romp van de pop.

3. De humanette

Pop waarvan bepaalde delen, bijvoorbeeld het hoofd en/of de voeten, niet van levenloos materiaal zijn, maar lichaamsdelen van de bespeler zelf zijn. Vaak is de romp klein in verhouding tot de andere lichaamsdelen, wat een komisch effect teweegbrengt.

NAVERWERKING:

Enkele vraagjes die kunnen helpen bij het nabespreken van het verhaal:

1. Waarom wilden de tsaar en de tsarina zo graag een zoontje?
2. Welke opdracht krijgen de drie soldaten? Hoe gaan ze ermee om?
3. Zijn het drie vrienden? Waarom wel/niet? Hoe zie je dat?
4. Wie is er blij met de komst van Aleksej? Wie niet? Waarom?
5. Plots komt Raspoetin op de proppen... Wat voor iemand is hij? Wil hij echt Aleksej genezen? Waarom wel/niet?
6. Met welke zus heeft Aleksej de beste band? Hoe merk je dat?
7. Hoe was het leven toen in Rusland?
8. Sterft Aleksej uiteindelijk aan zijn ziekte of niet?
9. Wat gebeurt er met Raspoetin uiteindelijk? Wat vind je daarvan?
10. Welke gevoelens heb je na de voorstelling? Wat greep je het meest aan? Vond je het eng? Grappig?

ENKELE BELANGRIJKE THEATERTERMEN

Het publiek

Het **publiek** is erg belangrijk tijdens een voorstelling. Er wordt gelachen om iets grappigs en gegriezeld bij iets engs. Om te laten horen dat het publiek tevreden is gaan ze 'applaudisseren'. Ze klappen voor de spelers, maar ..... nooit door het toneelspel heen! Meeleven en meevoelen met wat er op het toneel gebeurt is prima, maar joelen en schreeuwen doe je in een theater eigenlijk nooit.

Licht

Als je tijdens de voorstelling omhoog kijkt zie je allemaal lampen die enorm veel **licht** geven. Het hele toneel wordt helder verlicht, zodat het publiek alles goed kan zien. De lampen hebben filters met verschillende kleuren die de sfeer op het toneel maken. Het kan op het toneel nacht zijn, terwijl je toch goed kan zien wat er gebeurt door een donkerblauwe filter.

Decor

Het **decor** is de achtergrond van het toneel. Het is speciaal voor die voorstelling gemaakt, je ziet waar de voorstelling zich afspeelt. In een bos, in een kasteel of op een kantoor bijvoorbeeld.

Regisseur

De **regisseur** heeft de leiding over de uitvoering van een toneelstuk of een film. Hij of zij zegt tegen de spelers hoe er moet worden gespeeld. Bijvoorbeeld hoe de spelers moeten kijken of lopen. De regisseur bepaalt ook hoe de decors en de belichting van een toneelstuk eruit moeten zien en welke kleding de spelers moeten dragen.

Acteur

Een **acteur** speelt een rol in een toneelstuk of een film.

Technicus

Iemand die zorgt dat het licht, het geluid en het decor bij een voorstelling goed zijn.

Repetitie

Bij een **repetitie** oefen je voor een toneel-, muziek- of dansvoorstelling. Je moet je tekst kennen, weten waar je moet gaan staan en welke bewegingen je moet maken.

Rekwisieten

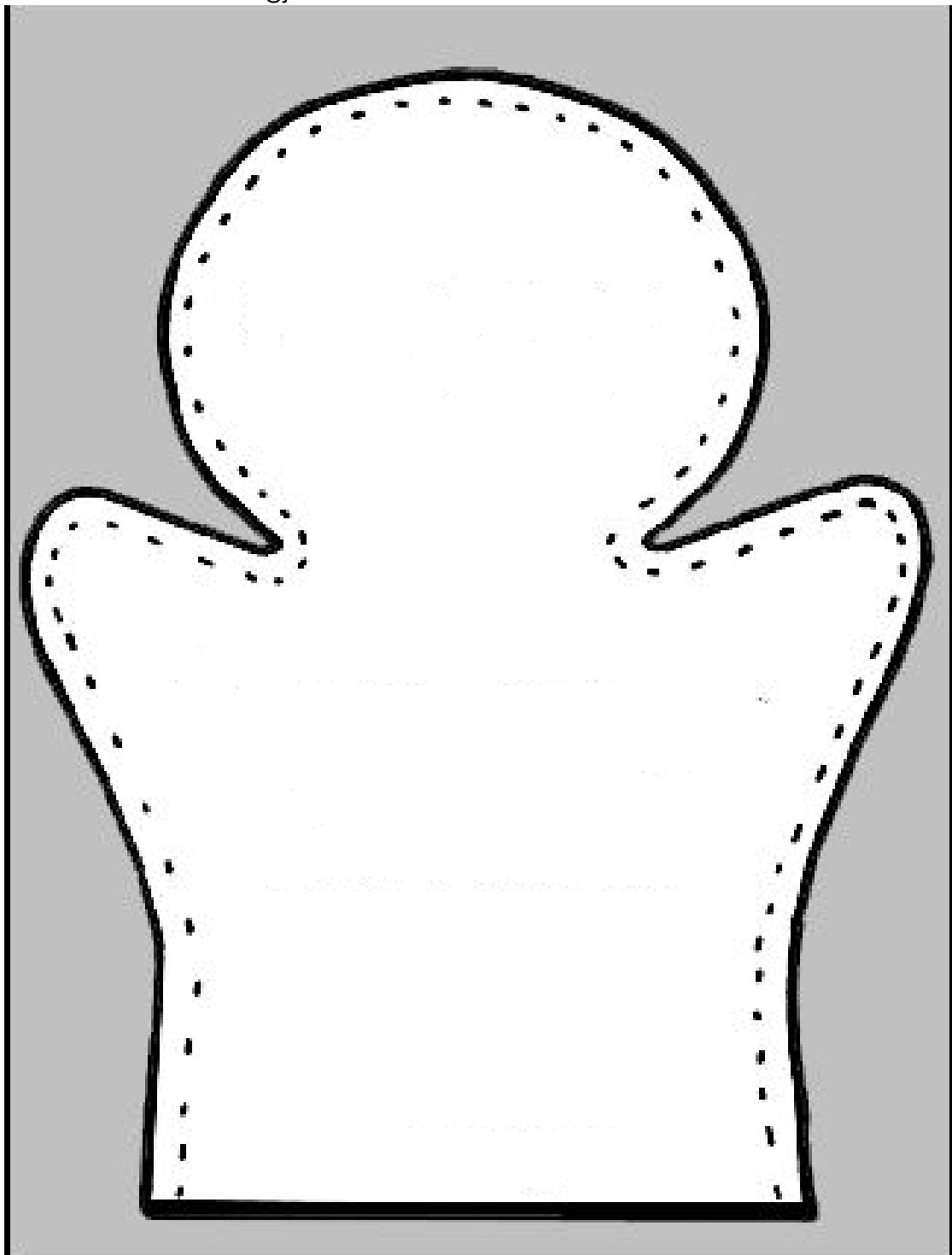
Rekwisieten zijn voorwerpen die in een voorstelling worden gebruikt. Dit kan bijvoorbeeld een vaas met bloemen of een reiskoffer vol met kleren zijn.

ZELF AAN DE SLAG

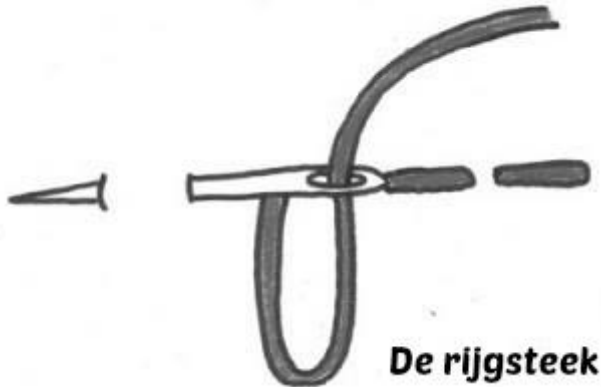
Wil je de voorstelling nog eens naspelen? Kruip zelf in de huid van Raspoetin of supertsaar Aleksej mét je eigen poppenkastpoppen.

- Nodig:
- vilt
  - sjabloon: zie verder
  - schaar
  - naald en draad
  - wiebeloogjes

Aan de slag:

1. Print de sjablonen en knip ze uit.
2. Leg de sjablonen op de vilt. Teken er rond en knip de vormen uit.
3. Speld de onderdelen voor de voorkant op één van de grote vormen.
4. Naai ze vast met de rijgsteek

5. Speld de achterkant vast aan de voorkant en naai aan elkaar met de oversteek

6. Versier met stukjes stof, wiebeloogjes, wol,... en maak zo je eigen personage uit de voorstelling!

EN NU... SPELEN MAAR

Hieronder kan je enkele dialogjes vinden uit de voorstelling waarmee je zelf aan de slag kunt. Handig: een hoop verkleedkledij en... veel fantasie!

Eerste bedrijf: hoe het allemaal begon

(V) In den beginne was er ...

(B) Niets!

(V) Niets behalve ... hij, onze vorst, onze keizer voor eeuwig en 3 dagen, de vader van ons heilige Rusland: Tsaar Nicolas!!

Toen Tsaar Nicolas, onze keizer, op de troon van het onmetelijke Rusland kwam, boden zich spontaan hele horden huwbare prinsessen aan. De Groothertogin van Hohenstauffen!

(B-T) Privat, baboesjka, en uw naam is?

(P) Stefania von Hohenstauffen und Nebensaksen Jägermeister – Kleitsmatröse ... De Smedt!

(B-T) De... Smet... We bellen nog!

(V) Majesteit? De prachtige kaukasische keelzangeres Petronella Smirnovia ...

(B-T) Aha, een zangeres! Zing maar 'ns iets (*kattengejank*)

Privat, baboesjka!

(P) *zingt heel vals en dans heel slecht* Kalinka, kalinka!

(B-T) *drukt op buzzer...* we bellen nog!!

(V) Misschien de gravin van Slowakije, Moldavië en omstreken?

(P) Privat, baboe... (*onderbreekt*)

(P) amai, is dat hier een paleis? 't Is crisis zeker. En hier hangt een luchtje, gene frisse geur, zet anders eens een raam open, Nicolas! 't Is toch Nicolaas, hé? En die kast zou ik daar zetten en...

(B-T) (*probeert iets te zeggen en drukt uiteindelijk op buzzer*) We ... bellen nog!!